

«Зірка, яка не згасла»

ТЕЛІГА ОЛЕНА 1906 - 1942
УКРАЇНЬСЬКА ПОЕТЕСА ПУБЛІЦИСТКА
ДІЯЧКА ОУН

І в павутинні перехресних барв,
Я палко мрію до самого рання,
Щоб Бог зіслав мені найбільший дар:
Гарячу смерть, не зимне умирання.

О. Теліга

**ОЛЕНА
ТЕЛІГА**

Життя можна прожити по-різному. Можна йти довго й тихо, залишаючи непомітні сліди на піску буття, що змиє час, а можна спалахнути коротко і яскраво, осліпивши своїм блиском все навкруги. Історія знає немало прикладів таких зірок, чії життя згоріли миттєво за ідею чи справу, але чию жертву ми пам'ятаємо і шануємо.

Хочемо вам розповісти про долю жінки, чия зірка погасла на кривавому небі війни усього в тридцять п'ять років. Це талановита українська поетеса і патріотка **Олена Теліга**. Свій останній припулок вона знайшла в Бабиному Яру 80 років тому, залишивши по собі декілька збірок поезій і великий слід в українській історії. Життя безстрашної патріотки було коротке, але яскраве й сповнене великих справ, а тому і має бути вічним у нашій пам'яті.

Іван Шовгенів –
батько Олена Теліги.
[Паризька], 1939 р.

Кларя (Уляна) Шовгенова
мати Олена Теліги.
[Подоброді, початок 1920-х рр.]

Олена Шовгенова.
[Початок 1920-х рр.]

Олена Теліга (дівооче прізвище – Шовгенова Шовгенева, в деяких джерелах – Шовгенів) народилась 21 липня 1906 року в місті Іллінську, що під Москвою, в інтелігентній родині. Мати майбутньої поетеси Уляна Степанівна була родом з Поділля з сім'ї православного священика. Батько ж Іван Опанасович – з сім'ї селянина, що проживала в с. Кам'янка, Куп'янського пов. (тепер Дворічанський р-н, Харківська обл.) був фахівцем з гідротехніки, в подальшому професор.

Коли Олені виповнилось п'ять років, Шовгенови з прьома дітьми (дочкою і двома старшими братами Андрієм та Сергієм) переїжджають до Санкт-Петербурга, а в 1918 році родина перебирається до Києва, де Іван Опанасович починає працювати професором Київського політехнічного інституту на гідротехнічному та меліоративному відділенні інженерного факультету. Саме з Києвом майбутня поетеса й пов'язуватиме найкращі моменти в житті, неодноразово згадуватиме місто у своїх листах та поезіях.

Життя у Києві дуже відрізнялось від петербурзького, адже пут Шовгенових застала Українська революція. Іван Опанасович стає міністром уряду Української Народної Республіки, а старший брат Сергій вояком армії УНР.

Олена ж тоді ще перебувала у полоні юнацьких мрій. Її змалечку вабить природа, сади та парки, мальовничі сквери міста. Можливо, саме це зачарування й пробудило в ній поетичну уяву.

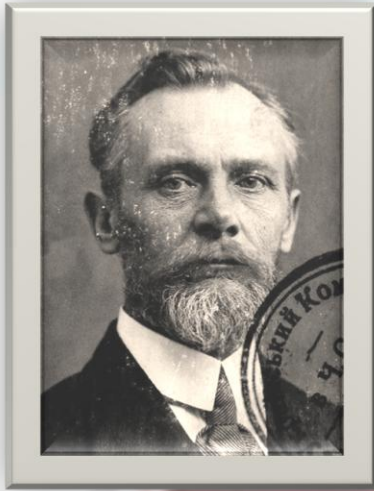

Після поразки української державності батько і старший брат у 1920 році змушені були податися в еміграцію. Олена ж з матір'ю і молодшим братом залишилась у Києві. Щоб якось звести кінці з кінцями, мати продавала хатні речі, а 13-річна Оленка працювала за пайок на комуністичних городах, влаштувалась посильною в уже рідну Київську політехніку, де ще нещодавно працював батько.

«З таємничою радісною усмішкою мила я підлогу і закопчене начиння, з такою ж усмішкою ганяла і розносила повістки або пиляла дрова, — зізнається Олена в листі до подруги. — Все це мене мало обходило, і все я робила мов у сні, робила старанно, але не переймаючись всім цим». Так почалося її духовне гарпування.

Українська господарська академія у Подєбрадах

Олена та Микола Ткачів з Василем Кудрицьким (ліворуч) |
Подєбради, 12 липня 1929 р.

У липні 1922 року сім'я Шовгенових вирушає в еміграцію до Чехословаччини, де батько Іван Опанасович став першим ректором Української Подєбрадської господарської академії.

Улюблена донька вивчала німецьку й французьку мови, а української не знала взагалі. Рідну мову юна Оленка опанувала в еміграції під час Громадянської війни.

Чеське місто Подєбради, в якому оселилася 15-пирічна Олена Шовгенова, стало осередком української інтелігенції.

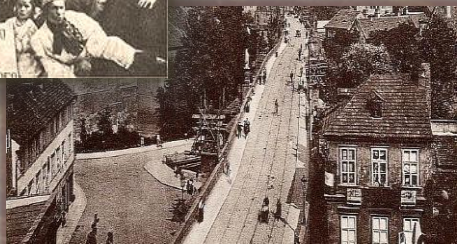
Звернення майбутньої поетеси до української мови сталося після того, як її подішне повариство почало зневажати українців.

Олена часто відвідує різноманітні студентські зібрання, бере активну участь у гарячих дискусіях. Не обходилося і без сутичок. Так, на одному із зібрань, де були присутні російські емігранти-монархісти, пролунали образливі випадки проти української мови.

Як пізніше згадувала поетеса: *«Всі з того ретоталися... А я враз почула в собі гострий протест. У мені дуже швидко наростало обурення. Я сама не знала чому. І я не витримала цього напруження, миттю встала, вдарила кулаком по столу і обурено крикнула: «Ви хами! Та собача мова – моя мова! Мова мого батька і моєї матері! І я вас більше не хочу знати! Я круто повернулася і, не оглядаючись, вийшла. І більше до них не вернулася.»*

З того часу я почала, говорити лише українською мовою. На велике здивування усіх моїх знайомих і всієї Господарської академії. Національне «я», навіть приспане, пробуджується в переламні моменти».

Закінчивши курси у Подебрадах, дівчина стає студенткою історико-літературного відділу Українського вищого педагогічного інституту ім. М. Драгоманова у Празі. Поринувши у бурхливе студентське життя, Олена бере активну участь у літературних вечорах та диспутах, спілкується з О. Ольжичем, Н. Лівницькою-Холодною, Л. Мосендзом та ін. Але, з невідомих причин, диплома про закінчення закладу майбутня поетеса так і не отримала.

Олена Телеш на студентській вечірці карнавалі.
Зліва: Дарко Беч, Іван Сокош, Михайло Телеш, Олена
Вірбела, Наталія Шиллер, Олег Шерго, Олена Телеш.

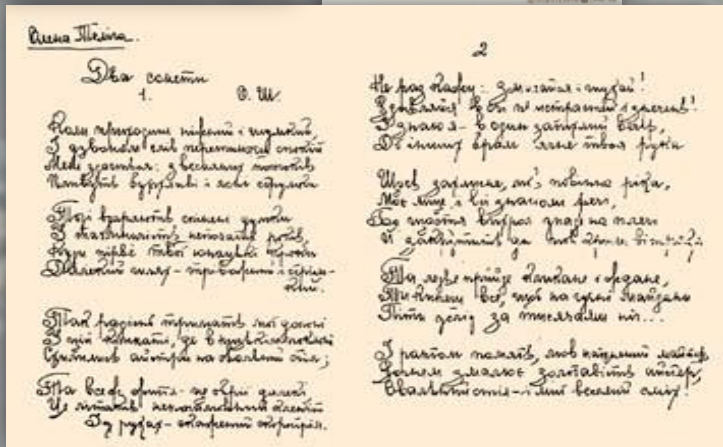

Михайло Теліга

У студентські роки Олена Шовгенова зустріла й свого майбутнього чоловіка **Михайла Телігу** – кубанського козака, бандуриста, недавнього старшину армії УНР, з яким і поєднала долю. Молодята обвінчалися **1 серпня 1926 року**. Коханий чоловік дав їй літературне ім'я.

Олена, яка любила одягатися в національний стрій і виступати в аматорському гуртку, відчула в собі іскру Божу. Ще в 1925-му з'явилися перші поезії, але поетеса вважала їх надто слабкими. Після шлюбу вона, незважаючи на матеріальні нестатки, удосконалювала знання мови.

Уже в 1927 році про Олену Телігу починають говорити, як про поетесу. Без дозволу автора, друзі надсилають листа і пвори Теліги редакторові «Літературно-наукового вісника» який першим вже поді розгледів справжній поетичний талант у ще недосконалих пворах молодії поетки.

WARSZAWA

ВІСНИК
МІСЯЧНИК ЛІТЕРАТУРИ, МИСТЦТВА, НАУКИ Й ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ.

СМІСТ:

Олена Теліга: Повідання	481	Р. Ш. Шенкель: Як	552
В. Давидович: З якого життя?	482	Є. Шенкель: Як розмовляти	553
Е. Палакко: Віна	483	Якщо хотіти	554
Р. Косов: Мабуть	484	В. Шенкель: Радянський мій	555
К. Шенкель: Дарунок	485	Моя історія	556
В. Шенкель: Шкери	486	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	557
К. Шенкель: Дарунок	487	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	558
В. Шенкель: Шкери	488	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	559
М. Шенкель: Шкери	489	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	560
В. Шенкель: Шкери	490	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	561
М. Шенкель: Шкери	491	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	562
В. Шенкель: Шкери	492	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	563
М. Шенкель: Шкери	493	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	564
В. Шенкель: Шкери	494	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	565
М. Шенкель: Шкери	495	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	566
В. Шенкель: Шкери	496	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	567
М. Шенкель: Шкери	497	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	568
В. Шенкель: Шкери	498	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	569
М. Шенкель: Шкери	499	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	570
В. Шенкель: Шкери	500	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	571
М. Шенкель: Шкери	501	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	572
В. Шенкель: Шкери	502	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	573
М. Шенкель: Шкери	503	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	574
В. Шенкель: Шкери	504	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	575
М. Шенкель: Шкери	505	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	576
В. Шенкель: Шкери	506	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	577
М. Шенкель: Шкери	507	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	578
В. Шенкель: Шкери	508	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	579
М. Шенкель: Шкери	509	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	580
В. Шенкель: Шкери	510	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	581
М. Шенкель: Шкери	511	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	582
В. Шенкель: Шкери	512	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	583
М. Шенкель: Шкери	513	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	584
В. Шенкель: Шкери	514	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	585
М. Шенкель: Шкери	515	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	586
В. Шенкель: Шкери	516	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	587
М. Шенкель: Шкери	517	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	588
В. Шенкель: Шкери	518	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	589
М. Шенкель: Шкери	519	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	590
В. Шенкель: Шкери	520	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	591
М. Шенкель: Шкери	521	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	592
В. Шенкель: Шкери	522	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	593
М. Шенкель: Шкери	523	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	594
В. Шенкель: Шкери	524	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	595
М. Шенкель: Шкери	525	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	596
В. Шенкель: Шкери	526	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	597
М. Шенкель: Шкери	527	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	598
В. Шенкель: Шкери	528	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	599
М. Шенкель: Шкери	529	М. Ш. Шенкель: Як розмовляти	600

ВІСНИК
1933
ТОМ III
Листопад—Січень

3 ХАТН. 20 ХАТН. 3 РУК. 20 РУК.

СУРМА
МІСЯЧНИК ПРАЦЮЮЧИХ РАДЯНСЬКОГО НАПРЯМКУ.
ПОСТІЙ. 5. СІЧНЯ 1942.

22. XII. 1932.

(В редакції Сурма в редакції НАУКИ)

Читайте це видання щодня!
Ваша газета, ваші новини, ваші
історії, ваші думки, ваші
думки, ваші думки, ваші думки.

Друкуйте це!
Своєю рукою, своєю рукою,
Своєю рукою, своєю рукою,
Своєю рукою, своєю рукою.

Своєю рукою, своєю рукою,
Своєю рукою, своєю рукою,
Своєю рукою, своєю рукою.

«Вісник» та «Сурма»
в Києві та в інших містах України.
Відомості про них у газеті «Сурма»
та в інших виданнях.

Невдовзі подружжя переїжджає до Варшави. Тоді ж настали злидні й нестатки. Є відомості, що поетесі доводилося виступати з музичними номерами в нічних кабаре чи навіть працювати манекенницею у холодних помешканнях, аж поки не вдалося влаштуватися вчителькою початкових класів.

В еміграції Олена Теліга активно співпрацює з такими виданнями, як «Вісник», «Ми», «Сурма» тощо, де друкує не тільки свої вірші, а й прозу та публіцистику. Так у 1933 році з'являється фрагмент оповідання «Або-або», в основу якого були покладені власні враження від пережитого в Києві за часів радянської влади.

Уславилась поетеса і як рецензент та критик, зокрема відгуком на збірку Євгена Маланюка «Перстень Полікрата» (1939 р.). Її спільні враження силою і дотепністю. Олена відгукується на появу творів й інших письменників, намагається по-своєму інтерпретувати актуальність теми й образи.

Олена Зеленка з поетесами перед газетою на вул.
Кляса 3-й ред. О. Орлик-Ужуровська, Олена Зелена,
З. Савчук. 2-й ред. М. Михайлова, О. Коваль, Р. Русак.

У грудні 1939 року подружжя переїжджає до **Кракова**, де Олена зустрічає свого давнього знайомого Олега Кандибу-Ольжича – відомого поета та вченого, громадського і політичного діяча, одного з керівників націоналістичного руху. Розмова з ним стала визначальною в її подальшій долі, бо саме відподі вона взялася до активної роботи в ОУН.

На плечі поетеси відразу впала важка і відповідальна робота. Олена готує ідеологічні матеріали, які відправлялися до України, складає тексти листівок, відозв, листочок. Але, якщо спершу революціонери-підпільники поставилися з недовірою до молоді п'єндітної жінки, що, на їх думку, не годилась для складної революційної роботи, то пізніше, розгледівши в ній справжню патріотку, цілковито прийняли її у свої лави.

Хоч і бурхливим було життя Теліги в Польщі, якесь нездоланне тяжіння до Києва жило в її душі.

І вже у липні **1941 року** в складі однієї з похідних груп Олена разом із письменником Уласом Самчуком перейшла Сян і вирушила до Львова, а **22 жовтня** прибула до **Києва**. Так здійснилась її мрія.

Та напівзруйнована столиця зустріла свою дочку зовсім нерадісно:

«Проїздила знайомим Святошином, але... не було знайомих облич; усі обличчя – сумні й замкнуті, замість радісної батьківщини – почорнілі й похилені Караваївські дачі, як символ загальної опущеності. Обшарпана Політехніка, неплеканий парк, де проходили дитячі забави. Усе не так... Усе нове...», – згадує поетеса.

Не шкодуючи сил, Олена Теліга та сотні інших її побратимів беруться за налагодження громадського, політичного та культурного життя в Києві.

Зі спогадів її друзів: *«Жила в той час поетеса бідно, в якомусь провулку, в старому двоповерховому будинку, її помешкання було на першому поверсі. Вікна з усіх кімнат виходили на подвір'я... Кімнати були майже пусті. На двох стінах – суцільні картини, портрети й ікони. Дуже багато словників – українських, російських, чеських... Але не дивлячись на такі умови, щоранку поетеса з'являлась акуратно вдягнена й з радісною посмішкою на устах».*

Завжди підп'ягнута й елегантна, незважаючи на голод і холод у Києві, бадьора і гопова підпримати інших. Про Олену сучасники говорили як про відверпу, життєрадісну, вірну в дружбі, стійку та мудру. Як сама поетеса в одному із віршів написала: *«Не піймаєш: я - вогонь, я - вихор!».*

У коханому Києві, в літературній сфері, залишились самі згарища та руїна, але поетеса організовує Спілку українських письменників, відкриває пункт харчування для своїх соратників.

Поворотом у долі Олени Теліги стала її праця в Культурній референтурі Проводу ОУН. Олені запропонували посаду голови Спілки українських письменників. Клопоталася поетка і про становище бібліотек. Здавалося б, кому поді була потрібна культура? Але виявилось, що вона потрібна навіть голодним, обділеним у всьому.

ПЕРЕМОГА СМЕРТИ

ГЕРОІ БАЗАРА ЖЕРТВА

Вона стояла там, на базарі, серед натовпу, і дивилася на них, на цих людей, які йшли до війни, до смерті, до перемоги. Вона стояла там, серед натовпу, і дивилася на них, на цих людей, які йшли до війни, до смерті, до перемоги. Вона стояла там, серед натовпу, і дивилася на них, на цих людей, які йшли до війни, до смерті, до перемоги.

В цей же час поетесі запропонували очолювати та редагувати тижневик «Літаври».

Газета поркалась різноманітних питань. Чимало місця приділялося висвітленню тих сторінок нашої історії, які були пов'язані з етапами боротьби за незалежність України. Часопис українських націоналістів мав яскраве антиімперське забарвлення. У виданні постійно наголошувалося на відмінності української культури і духовності від російської.

Працювати Телізі було важко. Траплялися випадки, коли до тижневика приносили статті, в яких автори славили фюрера та його «новий порядок». Такі дописи Олена відмовлялась друкувати навіть тоді, коли це дуже часто ставало приводом для доносів у гестапо.

Вона не брала до уваги постанов німецької влади, принципово ігнорувала всі вказівки. Врешті — «Літаври» заборонили, почалися арешти.

*“Життя - це боротьба, а
боротьба - це справжнє
життя.”*

Олена Теліга

Смертельна небезпека нависла над Оленою., вона знала про це, але всі свої зусилля сконцентрувала на роботі Спілки письменників.

«Олена Теліга живе мов на Клондайку, – згадував Олег Шпунь, очевидець тих подій, – жахливе харчування, в хаті зимно, нема ні води, ні світла. Але поетеса щоденно, точно о 9 годині ранку, акуратно зачесана, елегантно вбрана, прясучись від холоду з посинілими пальцями, але привітною посмішкою з'являлась у помешканні Спілки на вулиці Трьохсвятительській. Це був справжній героїзм. Тут виявилася постать Олени Теліги у всій її величі. Вона в житті реалізувала свої засади до останнього».

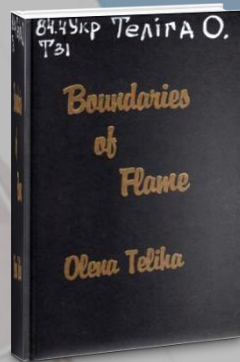
Хоч попереджали друзі поетесу, що гестапо готує засідку в приміщенні Спільки, але смілива жінка відмовилася, і у приватній розмові з М. Михалевичем Олена підкреслила: *«Ще раз із Києва на еміграцію не поїду! Не можу...»*.

Під час арешту Олени Теліги її чоловік Михайло назвався письменником, щоб його арештували разом з нею.

21 лютого 1942 року, в Бабиному Яру Олену Телігу разом з чоловіком та іншими діячами ОУН розстріляли фашисти. Поетесі не було ще й 36-ти років.

У гестапо безстрашна жінка перебувала в камері №34, де пізніше знайшли напис, зроблений її рукою: *«Тут сиділа і звідти йде на розстріл Олена Теліга»*. Зверху викарбовано націоналістичний стилізований під меч Тризуб.

І вже після смерті Олени один із німецьких офіцерів зізнався: *«Я ще не бачив чоловіка, щоб так героїчно вмирав, як ця горда жінка»*.

**Олена
Теліга**

...І в павутинні перехресних
барв
Я палко мрію до самого
рання,
Щоб Бог післав мені
найбільший дар:
Гарячу смерть, не зимне
умирання.

За свої 35 років поетеса не встигла видати жодної власної книжки, всі вони вийшли посмертно.

Тільки у 1946-му побачила світ перша збірка поезій О. Теліги «Душа на сторожі». Згодом вийшло повне зібрання творів «Полум'яні межі» (Балтимор – Торонто), потім «Прапори духа» та ін.

Спадщина Олени Теліги невелика за обсягом, (більша частина її віршів загубилася, значна частина доробку згоріла в гестапо), але вельми значна за своєю сутністю і публіцистичною спрямованістю.

Поезії Теліги перекладаються багатьма мовами: англійською, французькою, польською, білоруською. Нацисти не розуміли, що, убивши поетесу, вони прирекли себе на загибель – бо, незважаючи на страшний терор, українці чинили спротив і надихалися прикладом Олени. Тобто можна вбити людину фізично, але не ідею, якщо ця ідея знайде своїх послідовників. А сталося саме так.

Дерев'яний Пам'ятний хрест Олені Телізі
Та членам ОУН у Бабиному Яру

Десятки років ми нічого не знали про постать нашої поетеси й патріотки Олени Теліги. Її ім'я виринуло із забуття лише через 50 років після загибелі, коли в Києві у лютому 1992 року в Бабиному Яру було встановлено пам'ятний хрест на її честь. Згодом створено Всеукраїнське жіноче товариство імені О. Теліги, та засновано Міжнародну літературно-мистецьку премію.

А 31 серпня 2009 року відбулось урочисте відкриття першого пам'ятника Олені Телізі, який розташовано у місті Києві на території скверу по вулиці Політехнічній навпроти 12 корпусу КПІ.

Перед нашою молоддю стоїть блискуче завдання — стати батьками майбутнього своєї нації. Хай же ж вона не зрікається цієї честі, виховуючись лише на сірих рядовиків. Нашій масі потрібні провідники б усіх ділянках життя, і хай кожний не підтинає собі добровільно крила, лише старається розгорнути їх якнайширше. Хай пам'ятає, що хто готує себе лише на те, щоб впрягтися до плуга, завжди матиме погоничів, а чи не забагато погоничів мали ми в минулому?

БІ БІРЖЕВОЙ
ЛІДЕР

Смерть виявилась лише здійсненням героїчної моралі поетеси, вся її публіцистична і поетична спадщина стала проявом типу нової людини.

Чимало дослідників життя і творчості поетки не можуть збагнути, як «салонна дама», що виховувалася в атмосфері російської культури, прийшла до усвідомлення себе україркою. Більше того, національна самоідентифікація переросла у необхідність активного захисту політичних і культурних прав української нації.

Олена Теліга — це рідкісний тип жінки у якому поєднуються сила, мужність, воля, безстрашність з жіночністю і чарівністю, це зразок суспільної поведінки людини, позбавленої комплексів меншовартості й страху. Це те, що зветься справжнім характером. Не випадково вона так часто у своїх поезіях вживала слово «грань», яким зазначувала чітку межу між добром і злом, своїми і чужими, життям і смертю. Її творчість — це її життя.

Сьогодні неможливо уявити Олену Телігу поза духовним і культурним життям України. Залишається одне — осягнути велич її духу.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ З ФОНДІВ БІБЛІОТЕКИ:

- Ковалів, Ю. Олена Теліга / Ю. Ковалів // Слово і час. – 2018. – № 7. – С. 80-84.
- Миронець, Н. Олена Теліга : нове прочитання великої біографії / Н. Миронець // Українська культура. – 2006. – № 8. – С. 37-39.
- Покопило, В. Олена Теліга / В. Покопило // Українська культура. – 2016. – № 5. – С. 48-49.
- Сінченко, О. Тонкий лірик і лицар чину – Олена Теліга / О. Сінченко // Слово і час. – 2006. – № 9. – С. 79-80.
- Теліга, О. Вірші / О. Теліга // Дивослово. – 1996. – № 11. – С. 51.
- Теліга, О. «Коли приходиш ніжний і шумкий...» / О. Теліга // Дніпро. – 2015. – № 4/6. – С. 91.

ВИКОРИСТАНІ ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА:

- Гінда, В. «Тут сиділа й звідси йде на розстріл Олена Теліга» [Електронний ресурс] / В. Гінда // Бандера - бібліотека націоналіста : вебсайт. – Режим доступу: <https://bandera.lviv.ua/tut-sydila-j-zvidsy-jde-na-rozstril-olena-teliha/>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 11.02.2022.
- Голембовська, Т. Творчість Олени Теліги в літературознавчих дослідженнях: аспект ідентичності [Електронний ресурс] / Т. Голембовська // **Науковий вісник Ужгородського університету : вебсайт.** – Режим доступу: <https://cutt.ly/PPRGRG2>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 09.02.2022.
- Калачова, М. Олена Теліга. Коротке життя довжиною у вічність [Електронний ресурс] / М. Калачова // Національний технічний університет України Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського : вебсайт. – Режим доступу: <https://kpi.ua/teliga>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 13.01.2022.
- Москвичова, А. Олена Теліга – пані в капелюшку [Електронний ресурс] / А. Москвичова // TEATRE : театральний портал. – Режим доступу: http://teatre.com.ua/portrait/olena_teliga_pani_v_kapeljushku/, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 01.02.2022.

- Осипчук, Н. Фатальне рішення пані в капелюшку : що змусило Олену Телігу лишитися в окупованому фашистами Києві [Електронний ресурс] / Н. Осипчук // НСПУ: Національна спілка письменників України : вебсайт. – Режим доступу: <https://cutt.ly/ZPRJpLx>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 03.02.2022.
- Паламар, Х. Олена Теліга – нескорений борець за волю нації [Електронний ресурс] / Х. Паламар // Молодіжний націоналістичний конгрес : вебсайт. – Режим доступу: <http://mnk.org.ua/novini/olena-teliga-neskoreni-borets-za-voliu-natsiyi/>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 07.02.2022.
- Червак, Б. Олена Теліга: «Життя – це боротьба, а боротьба – це справжнє життя» [Електронний ресурс] / Б. Червак // Історична правда : вебсайт. – Режим доступу: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2011/07/21/46382/>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 11.01.02022.
- Яременко, В. Жіночі історії другої світової. Олена Теліга [Електронний ресурс] / В. Яременко // Український інститут національної пам'яті : вебсайт. – Режим доступу: <https://old.uinp.gov.ua/news/zhinochi-istorii-drugoi-svitovoi-olena-teliga>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 14.02.2022.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Головний бібліотекар

Науково-технічної бібліотеки ВНТУ

ПАВЛИШИНА Г. Д.

